

Arno Hoefakker is specialist in groen erfgoed: 'Je bent op een landgoed eigenlijk maar een passant.'
Foto: Hoefakker

Groen erfgoed, vakmanschap en de waarde van kennisdeling

Eerst de historie kennen, dan pas de schop erin

Groen erfgoed draait niet alleen om het behouden van een landgoed zoals het ooit was. In de kern draait het vooral om het leren lezen van een plek die door de tijd heen steeds opnieuw is herschreven. Elke ingreep voegt daarbij een nieuwe laag toe in een verhaal dat nooit af is. 'Je bent hier eigenlijk maar een passant', zegt groen erfgoedsspecialist Arno Hoefakker. 'Terwijl die landgoederen vaak drie tot vierhonderd jaar oud zijn.'

Auteur: Fleur Dil

Dat maakt het werk fundamenteel anders dan regulier groenbeheer: je werkt niet aan een ontwerp, maar aan een complex geheel waarin historie, tradities en moderne inzichten elkaar voortdurend kruisen. Want wat behoud je, wat herstel je en wat laat je bewust verdwijnen om ruimte te maken voor de volgende tijdlaag?

Werken volgens ERM-richtlijnen

Nederland telt slechts vier ERM gecertificeerde erfgoedhoveniers (Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg). Binnen familiebedrijf Hoefakker werd die basis ruim 60 jaar geleden al gelegd. 'Mijn vader begon met loonwerk en werd al vrij snel gevraagd door Defensie om het onderhoud aan defensieterreinen te doen.'

'We zijn wel altijd in groen erfgoed werkzaam in geweest, alleen noemden we het nog niet zo'

Boomspecialisme is één van de vier disciplines waarin Hoefakker actief is. Hier: verplanting van een boom in Amersfoort. Foto: Hoefakker/Aneo Koning

nen en op fort en van de Hollandse Waterlinie te doen.'

In de jaren die volgden groeide het bedrijf uit tot een brede praktijk die werkt vanuit vier disciplines: hovenierswerk, boomspecialisme, buitenruimte en groen erfgoed. 'We zijn wel altijd in groen erfgoed werkzaam geweest, alleen noemden we het nog niet zo.' Pas toen de vraag groeide om kennis te borgen en overdraagbaar te maken, kreeg die praktijk een duidelijke structuur. Inmiddels is dat werk onderdeel van een klein, landelijk netwerk van erfgoedhoveniers dat volgens ERM-richtlijnen werkt.

Eerst begrijpen wat er ligt, dan pas handelen

Wie een historisch landgoed of buitenplaats onder handen neemt, begint eerst met historisch onderzoek. 'Hoe is de plek ontstaan, welke tijdslagen zijn zichtbaar, welke ingrepen hebben het huidige beeld gevormd?' Daarna volgt de waardebeoordeling. Niet alles wat aanwezig is, is even bepalend voor de identiteit van een plek. 'Pas daarna ontstaat ruimte voor een beheervisie. Wat blijft behouden en wat wordt eventueel vervangen?'

Het plan van aanpak vertaalt zich via de zogenoemde restauratieladder. 'We kijken eerst of we het kunnen onderhouden, dan of we moeten verbeteren, vervolgens renoveren en pas als laatste gaan we vervangen. Elke stap vraagt een expliciete afweging.'

Tijdslagen en de erfenis van eerdere keuzes

Wat groen erfgoed ingewikkeld maakt, is dat het nooit één ontwerp kent. Landschappen zijn opgebouwd in lagen naar de mode van die tijd: van symmetrisch aangelegde tot landschappelijke tuinen. 'Je kunt niet zomaar iets weghalen of aanplanten, je moet het altijd terug kunnen koppelen naar een tijdlaag waarin die tuin is opgebouwd. De vraag is alleen, welke laag neem je om te herstellen?'

Dat vraagt om diepgaande kennis van het landgoed, waarbij informatie van eigenaren en terreinbeheerders cruciaal is. 'Kennis wordt van mond tot mond overgedragen over snoeiwijzen voor fruitbomen, onderhoud van hagen en berse's, teeltplannen van moestuinen of bomenonderhoud.' Het maakt dat groen erfgoed moeilijk te vinden is in aanbestedingen waarin prijs leidend is. 'Het is een complex

geheel waar meerdere partijen bij betrokken zijn. Hoe eerder deze partijen met elkaar om tafel gaan zitten, hoe beter.'

Of het nu gaat om Huis Doorn, het Catshuis of het Muider Slot, elk landgoed kent zijn eigen vraagstukken waarin historische, ecologische en publieke belangen elkaar kruisen. 'Ga je beukenlanen vervangen door nieuwe beuken, of kies je voor andere soorten, weg van de monocultuur? Soms moet je nieuwe keuzes maken, maar die moet je goed onderbouwen en vastleggen voor de toekomst. Je voegt op zo'n moment een nieuwe laag toe, die moet geborgd worden.'

Kennis als infrastructuur

De specialistische praktijk van Hoefakker is de afgelopen jaren duidelijk gegroeid. Sinds 2005 groeide het bedrijf van 15 naar 47 medewerkers. Die groei kwam volgens Hoefakker vooral voort uit een duidelijke focus op het werk waarin het bedrijf sterk is: groen erfgoed, bomen, buitenruimte en specialistisch hovenierswerk.

Met die groei wordt het ook belangrijker om kennis vast te houden en door te geven.

Werkzaamheden aan de groene gevel van Slot Zuylen. Foto: Hoefakker/Aneo Koning

Daarom investeert het bedrijf bewust in interne opleidingen en doorgroei. Medewerkers blijven daardoor langer betrokken en opgebouwde praktijkkennis blijft behouden binnen het bedrijf.

VHG als kennispartner

In de verdere professionalisering van het bedrijf werd Hoefakker waar nodig bijgestaan door Koninklijke VHG, onder meer bij de invoering van het jaarurenmodel. Maar ook als kennisinstituut waar praktijkervaring, vakontwikkeling en belangenbehartiging samenkomen, ziet

Hoefakker de waarde van de brancheorganisatie.

Hoefakker draagt daar zelf ook actief aan bij. Hij zat acht jaar in de ledenraad. Inmiddels is een boomspecialist uit het bedrijf betrokken bij het VHG Platform Boomspecialisten. 'Het is belangrijk om onze kennis te delen en verder te brengen.'

Brede erkenning

Hoewel groen erfgoed om specialistische kennis vraagt, mist Hoefakker nog brede erkenning

voor het vakgebied. Vooral bij gemeenten en andere opdrachtgevers valt daar volgens hem winst te behalen. 'Dan ontstaat er ruimte voor goede afspraken en vakmanschap.'

Hoefakker ziet hierin een mooie kans voor Koninklijke VHG: het zichtbaar maken van de waarde van specialistisch groen, vakmanschap en het versterken van de positie van de hovenier in complexe erfgoedopgaven. Niet alleen als uitvoerende partij, maar als kennispartner die vroeg in het proces kan meedenken.

Hij wijst daarbij op de historische waarde van het vak zelf. 'De hovenier had vroeger een hoge status. En terecht, als je ziet hoe ingenieus men destijds al was om water op landgoederen te krijgen met fontein. Dat is geweldige geschiedenis die nooit verloren mag gaan.'

Ook als kennisinstituut waar praktijkervaring, vakontwikkeling en belangenbehartiging samenkomen, ziet Hoefakker de waarde van Koninklijke VHG

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!